

Priorități actuale și de perspectivă ale educației timpurii

Prof. Buligai-Vrânceanu Doina
Grădinița P.N. Nr. 31 SG Brașov

Învățământul preșcolar românesc a fost întotdeauna receptiv și a răspuns noutăților din domeniul educației copiilor mici, asimilând idei, concepții și practici inovative, inspirate de cercetările din țară și din străinătate, care au creat premisele unor schimbări.

Organizațiile internaționale (UNESCO, UNICEF) proiectează azi politici care se referă la o mișcare globală în favoarea copiilor și copilăriei. Cercetările psihopedagogice contemporane evidențiază tot mai des faptul că învățarea începe de la naștere, iar în timpul copilăriei se pun bazele dezvoltării fizice și psihice ulterioare.

Actualul Curriculumul pentru învățământul preșcolar, 2009 promovează conceptul de dezvoltare globală a copilului, considerat a fi central în perioada copilăriei timpurii, în contextul în care, în societatea actuală, pregătirea copilului pentru școală și pentru viață trebuie să aibă în vedere nu doar competențele academice, ci în aceeași măsură, capacități, deprinderi, atitudini ce țin de dezvoltarea socio-emoțională (a trăi și a lucra împreună sau alături de alții, a gestiona emoții, a accepta diversitatea, toleranța etc.), de dezvoltarea cognitivă (abordarea unor situații problematice, gândirea divergentă, stabilirea de relații cauzale, asocieri, corelații etc.) și de dezvoltarea fizică (motricitate, sănătate, alimentație sănătoasă etc.).

Noul „Curriculum pentru educație timpurie”, 2018 care a fost pilotat la nivelul județului Brașov aduce o viziune îmbunătățită asupra educației timpurii pentru acest segment de vârstă, „valorizează paradigma curriculară centrată pe competențe și fundamentează demersurile educaționale pe copil și pe activitatea de învățare a acestuia, respectiv pe dobândirea unor comportamente care să asigure premisele constituirii unor competențe specifice și, ulterior, a competențelor generale.”¹

Scopul educației timpurii este de a pune accent pe individualizarea copilului, pe construirea capacităților exploratorii și de relație, pe procesul devenirii personale, pe cultivarea independenței și spiritului de responsabilitate.

Focalizarea pe educația timpurie de la naștere și până la 6 ani este importantă deoarece aceasta este perioada când copiii se dezvoltă rapid și, dacă procesul de dezvoltare este neglijat în acest stadiu, este mult mai dificil și mai costisitor să compensezi aceste pierderi mai târziu.

Un program educativ eficient care își propune să contribuie la dezvoltarea holistică a copilului vizează cele cinci domenii ale dezvoltării copilului: fizică, socio-emoțională, cognitivă, limbaj, capacități și atitudini de învățare. Toate se întrepătrund în viața copilului și se dezvoltă simultan. Progresul într-o zonă afectează progresul în altele

---

¹ Curriculum pentru educație timpurie, 2018, MEN

și de asemenea când o zonă se dezvoltă mai puțin, influențează toate celelalte arii. De exemplu, dacă un copil are o sănătate șubredă, sau beneficiază de îngrijire mai puțină are o motivație redusă de a explora mediul, ceea ce îi inhibă dorința de învățare, îi afectează stima de sine și va avea un impact negativ asupra dezvoltării ulterioare.

Premisa educației timpurii constă în ideea că orice copil are nevoie și merită un început bun în viață. Dezvoltarea fizică, afectivă și intelectuală în mica copilărie constituie aspecte decisive pentru viitorul adult. Fiecare copil este o persoană unică, cu un temperament individual, un stil de învățare propriu, un mediu familial propriu și un ritm personal de creștere. De aceea, pe măsură ce se dezvoltă copiii au nevoie de tipuri diferite de stimulare și interacțiune pentru a-și exersa abilitățile de evoluție și a-și dezvolta unele noi.

La vârsta educației timpurii, jocul este activitatea fundamentală a copilului, dar și o modalitate de socializare prin care se afirmă eul copilului, personalitatea sa.

Astfel oferind copiilor ocazii de joc și dându-le posibilitatea de a alege liber jocurile și jucăriile, se deschide motivația intrinsecă pentru activitate și asumarea deciziilor și responsabilităților.

Activitățile de învățare (atât cele de la nivel antepreșcolar, cât și cele de la nivel preșcolar) reprezintă un ansamblu de acțiuni sau secvențe de învățare cu caracter planificat, sistematic, metodic, intensiv, organizate și conduse de cadrul didactic și care conduc la formarea competențelor generale și a competențelor specifice prevăzute în *Curriculumul pentru educație timpurie*. Învățarea implică construirea cunoștințelor și abilităților copilului, nu însușirea mecanică a informațiilor. Abilitățile care sunt bază pentru construirea cunoștințelor se îmbunătățesc dacă copii au șansa de a explora, de a interacționa cu obiectele materiale, de a imita modele pozitive de comportament. Accentul trebuie să fie pe *cum* să învețe copiii (adică atitudinea pozitivă pentru învățare) și nu pe *ce* să învețe. În desfășurarea activităților este important să se insiste pe încurajarea inițiativei copilului, pe învățarea prin experimente și exersări individuale.

Educația timpurie are menirea să ofere copiilor o sumă de experiențe de învățare care să ușureze integrarea copiilor în învățământul primar, dar asigurarea bazelor învățării, comunicare eficientă, motivația și încrederea în forțele proprii sunt mai importante decât învățarea scrisului, cititului și socotitului. Consider că progresele copiilor nu se pot număra în numărul poeziilor învățate sau în desenele perfecte, ci mai repede în dorința și capacitatea de a explora, în comunicarea expresivă și în colaborarea cu ceilalți copii.

Activitățile desfășurate în grădiniță trebuie să capete acea notă de firesc și naturalețe, care să nu streseze și să nu dea emoții negative copiilor, să aibă o formă frumoasă, coerentă, logică, asemeni unei povești, gândită și spusă bine, dar de fiecare dată altfel. Copilul trebuie să găsească în grădiniță o prelungire a mediului de acasă, siguranță, confort, afecțiune, plăcere și stimulare.

Dascălul este acela care sădește la copil încrederea, stima și respectul față de propria persoană, calități evidente încă de la această vârstă. Dascălul trebuie să fie empatic, să-l trateze pe copil cum ar vrea să fie tratat la rândul-i. Constrângerea, disciplina bazată pe interdicții impuse fără explicație, sau învățarea mecanică sunt elemente la care copiii de azi nu mai răspund, dimpotrivă se manifestă prin crize și probleme de adaptare,

fac cum vor ei, refuză grădinița sau se tem de ea. De aceea, astăzi se încearcă o schimbare printr-o disciplină pozitivă, bazată pe argumentarea normelor și pe înțelegerea lor, pe participarea activă a copilului și nu pe impunere necondiționată.

În întreaga mea activitate didactică am avut în vedere permanent să le sădesc copiilor dragostea și încrederea în forțele proprii, să le dau libertate în tot ceea ce întreprind pozitiv. Prin întreg procesul instructiv-educativ din grădiniță, am urmărit formarea unor copii autonomi, independenți și responsabili, empatici, dorinici de cunoștere și de experiențe noi, capabili să se adapteze cu ușurință la regimul școlar din învățământul primar.

Pentru Piaget, „educatorul este elementul facilitator care asigură copiilor mediul corect și materialele pentru a-și descoperi propria aptitudine de a învăța.”² Pentru Vîgotski, „educatorul trebuie să fie mereu disponibil pentru ajutor și încurajare,”³ dar când un copil poate reuși singur într-o activitate, intervenția educatorului trebuie să se reducă, pentru a permite copilului să învețe să acționeze independent.

Într-o învățare centrată pe copil, rolul profesorului este de ghid, mentor, transmițător de cunoștințe, formator, supraveghetor, model, colaborator, o persoană care facilitează procesul învățării pentru copii, care stimulează inițiativa copilului, alegerile lui și autodeterminarea.

În promovarea învățării centrate pe copil, trebuie să recunoaștem experiența anterioară individuală a copilului, și să o folosim ca pe o bază pentru a furniza noi experiențe care să-l ajute să-și dezvolte ideile și abilitățile.

Curriculum pentru învățământul preșcolar introduce cerința proiectării și desfășurării activității didactice centrate pe o temă, în spiritul metodei proiectelor.

Abordarea educațională propusă se orientează asupra folosirii metodei proiectelor tematice, selectate, proiectate și elaborate cu ajutorul copilului și în care brainstormingul, lucru în echipă și acțiunea directă a copilului cu mediul sunt mijloacele de bază ale procesului de predare-învățare-evaluare.

Metoda proiectelor este o strategie de învățare și evaluare care presupune investigație, proiectul urmează structura unei cercetări, desigur adaptată particularităților vârstei preșcolare. Alegerea temelor se face pornind de la interesul pe care majoritatea copiilor îl manifestă față de un anumit subiect și de la cunoștințele pe care ei le au deja despre acesta. Prin această metodă, activitățile din grădiniță sunt abordate într-un mod integrat, pentru atingerea unui obiectiv comun, specific unei teme alese.

Consider că este necesară extinderea utilizării metodelor activ-participative de învățământ, metode care dezvoltă gândirea, capacitatea de investigare a copiilor, care presupun participarea lor la dobândirea cunoștințelor, munca lor independentă, deprinderea de a învăța sistematic și de a aplica în practică cele însușite. Copilul trebuie să aibă statutul de subiect activ, care realizează actul învățării prin efort propriu și care, odată cu însușirea noțiunilor respective învață și anumite tehnici de investigare și

---

² Negovan, V., (2003)-*Necesitatea restructurării modelelor de instruire. Rolul profesorului*. În Revista Învățământului Preșcolar Nr.3-4/2003, București, Ed.Coresi, pag. 14

³ Ibidem

rezolvare cu caracter general. Dacă copilul este abordat de mic prin metode adecvate, el va învăța mai repede și mai bine și se vor pune mai adecvat bazele învățării organizate din școală. Un copil care este stimulat să fie curios, devine tot mai apt să învețe eficient și eficace la școală.

Acum când schimbările din viața socială sunt atât de rapide, educația preșcolară trebuie să devină prioritară nu prin **cât știu** copiii, ci prin **ce știu să facă, cum pot să aplice** ceea ce au aflat.

Respectând nivelul dezvoltării psihice și al capacității motrice specifice vârstei, educatoarea trebuie să asigure o formă plăcută, antrenantă, stimulantă în organizarea conținuturilor de învățat. Prin activitățile desfășurate, prin amenajarea mediului educațional pe centre de interes, educatoarea trezește interesul copiilor pentru activități, le oferă ocazii de experimentare astfel încât aceștia își satisfac curiozitatea, acumulează informații, găsesc singuri explicații, formulează concluzii, exersând **arta de a învăța**.

În acest sens, dacă vrem ca toți copiii noștri să se dezvolte armonios, să învețe eficient, trebuie să acceptăm provocare de a ne adapta și noi cadrele didactice la cerințele actuale ale reformei privind curriculumul național pentru educație timpurie.

Bibliografie:

1. *Curriculum pentru educație timpurie, 2018, MEN*
2. *Curriculumul pentru învățământul preșcolar (2009)*. București, Ed. Didactica Publishig House,
3. Glava, A., Pocol, M., Tătaru, L.(2009)- *Educația timpurie, ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preșcolar*, Pitaști, Ed. Paralela 45,
4. Negovan, V., (2003)-*Necesitatea restructurării modelelor de instruire. Rolul profesorului*. În Revista *Învățământului Preșcolar* Nr.3-4/2003, București, Ed.Coresi,
5. Vrăsmaș, E., (2014)- *Educația timpurie*, București, Ed. ARLEQUIN
6. Ministerul Educației Cercetării Și Tineretului, SCRISOARE METODICĂ „*Educația este un orizont, nu o destinație...*”,